

DÜĞME

KİMSE darılmam ama, bazılarımızın kalarlarının işleyişinde pek berbat bir eğilim var: herkesin davranışını ille de en kötü biçimde yorumlama isteği, hattâ ihtiyacı.

Böyleleri - belki de kendi içlerindeki ezikliklere suç ortağı bulma gereğinin etkisiyle - başkalarının tutumunu incelerken petrol arar gibi kötü niyet ve çıkarıcılık örnekleri arıyor, gördüklerini o yöne çekebilmek için mantık kurallarını zorluyor, aradıkları küçüklükleri bulduklarını sanınca da basbayağı seviniyorlar.

Birkaç gündür bu eğilimin yeni bir örneğiyle burun burunayız.

— İlgili bulunduğumuz bir konu olduğu için Devlet Tiyatrosundaki grev üstünde durmak istemiyoruz, demiştik ya.

Sözle ve yazıyla hemen târizler, sorular, suç üstünde yakalanmışız gibi sırtıktan imâlar başladı:

— Her konuda lâf et, sonra ucu sana dokunan bir mesele çıktı mı sus... Oyle mi?

— Madem ki tiyatro ihtisas sahanızdır, tam o mevzu üstünde fikrinizin beyanı icab ederken konuşmaktan imtina bilmem hüsnü niyetle ne dereceye kadar kabilli teliftir?

— Nerede kaldı objektif tutum? Senin de ne mal olduğun anlaşıldı.

Bütün bunlara tepkimizi tek kelimeyle özetleyebiliriz:

— Hoppala!

Anlaşıyor ki Türkiye'de ters yorumlardan peşin beraet için en basit konularda bile alfabeye heceletir gibi davranışlarımızın gerekçesini bazı insanların gözüne sokmamız gerek.

Güllünc bir mantık hamallığı ama, onu da yapalım.

«Tiyatro bizim alanımızdır» demek, orayla iş bağlarımız ve tiyatro insanlarıyla olumlu ya da olumsuz birçok ilişkilerimiz var demektir. Gazeteye yazı yazmak ise yazarın kişisel bağ ve ilişkilerine uzaktan yakından âlet edilmemesi gereken bir iştir. Bu iki konuyu birbirinden ayrı tutmağa çalışmamız ve Devlet Tiyatrosundaki grev meselesinde de - olay gazetesinin başka sütunlarında nasıl olsa en doğru ölçülerle aydınlatılırken - patirdiye karışmaktan kaçınmamız herhalde bir kötü niyet belirtisi değildir.

DÜPEDÜZ

Refik Erduran

Şurasını da belirtelim ki bütün resmi tiyatrolarımızın çevresinde kopan fırtınanın ana dâvası ne sanatçıların statüsüdür, ne işçilerin nisyenlerin ücretleridir, ne de şu ya da bu kişi meselesidir.

TRT'ye ve basına baskı için girilen hazırlıkların bir kolu da tiyatroya doğru uzanmaktadır.

İstanbul ve Ankara'da tiyatro emekçileri sendikalarının, bir çoğu haklı sayılabilecek - ve herkes iyi niyetli olsa tiyatro kapılarında içeriye politika sızdırılmadan da gerçekleştirilmesi mümkün - isteklerle iş anlaşmazlığı yaratması, baskı hazırlıklarının başındaki politikacılara umduklarından iyi bir fırsat vermiştir: emekçiden yana görünerek kaleyi içeriden fethetme imkânı.

Bakın, Başbakan Demirel kendisini ziyaret eden grev aleyhtarlarına ne diyor:

— Demokratik memleketlerde kanunlar vardır. Nizamlar vardır. Bir adamın düğmeye basması ile o memleketi idare edeceği devirler geçmiştir. Benim emrimle grev durdurulamaz.

Ne güzel sözler, ne medeni davranış, ne demokratik tutum, değil mi?

Peki ama, aynı günlerde yine tiyatro alanında hiç de güzel, medeni ve demokratik sayılamayacak birşey oldu: «Eşeğin Gölgesi» piyesi İstanbul'da Savcılık kararıyla sahneden kaldırıldı.

Tabii bu da kanunların ve nizamların işlemesi, değil mi?

Gelelelim, aklımıza bir soru takılıyor:

— Eylül sonundanberi oynanmakta olan bu eserdeki kanunî sakıncalarını Savcılık tarafından farkedilebilmesi için AP iktidarının kurulup iş görmeye başlaması şart mıydı?

Yani bu meselede de kimsecikler hiçbir düğmeye basmadı, öyle mi?

Aferin! Demokrasiye saygı dediğiniz böyle olur işte.